

Бірун В.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Малярчук Н.В., к.ю.н.

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НАСЛІДКИ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальною та центральною проблемою протягом багатьох років є проблема міжнародної відповідальності за наслідки космічної діяльності.

На сьогодні дане питання залишається не повністю врегульоване навіть Договором про космос 1967 р., відповідно до положень якого: "Держави-учасниці Договору несуть міжнародну відповідальність за національну діяльність у космічному просторі, включаючи Місяць та інші небесні тіла, незалежно від того, провадиться вона урядовими органами чи неурядовими юридичними особами, і за забезпечення того, щоб національна діяльність провадилася згідно з положеннями, що містяться в цьому Договорі. Діяльність неурядових юридичних осіб у космічному просторі, включаючи Місяць та інші небесні тіла повинна провадитися з дозволу і під постійним спостереженням відповідної держави – учасниці Договору. У випадку діяльності в космічному просторі, включаючи Місяць та інші небесні тіла, міжнародної організації, відповідальність за виконання цього Договору несуть, разом з міжнародною організацією, також і держави, що беруть у ній участь" [1]; а також Конвенцією про відповідальність 1972 р.

Однією з основних причин цього є те, що космічна наука поступає швидкому розвитку нових видів космічної діяльності, які б не можливо було передбачити у момент становлення та у перші роки розвитку міжнародного космічного права. Тому визначення у даних нормах мають більш загальний характер і вони не мають змоги повністю регулювати сучасну космічну діяльність.

Проблематики міжнародної відповідальності даної сфери додає термін "запускаюча держава", який визначений у ст. 1 Конвенції про відповідальність.

Конвенція має регламентацію, що "запускаюча" держава це:

- держава, яка здійснює або організовує запуск космічного об'єкта;

- держава, з території або установок якої здійснюється запуск космічного об'єкта [2, с. 98].

Але на даний проміжок часу це визначення майже втрачає свій сенс, при його практичному використанні, оскільки залишає по собі багато питань.

З силою того, що з розвитком космічної діяльності "запускаючою" не завжди є держава, нею може виступати приватна міжнародна компанія, яка у свою чергу може проводити свій запуск не з території держави, а зареєстрована може бути де завгодно.

В питаннях про територію жодна юридична особа не може в юридичному контексті "замінити" державу, і, значить, як мінімум на одну державу завжди є змога покласти відповідальність на випадок спричинення збитків [3, с. 203], а з цього можна прийти до єдиного висновку, що суб'єкт, який був винний у спричиненні шкоди не отримавши відповідного стягнення, буде так само необачно і несумлінно проводити свою космічну діяльність.

Врегулювання даної проблематики має велике значення для усього людства, по-перше, тому що розвиток космічної діяльності все більше зростає, на даний час вже проектується система повітряного старту, з реалізацією якої космічні об'єкти матимуть змогу запускатися над міжнародними водами та в національному просторі і вирішення даної проблеми стане все більше глобальним; по-друге, ця діяльність може вплинути негативно на довкілля та життя людей.

У зв'язку з вищезазначеним, насамперед, повинна бути переглянута низка норм міжнародного космічного права задля приведення її у відповідність до сучасної космічної діяльності, тому що дана проблема досягає планетарних масштабів.

Література

1. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27.01.1967 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws-/show/995_480.

2. Андрушко І. П. Космічне право України. Збірник нац. і міжнар. правових актів / Упоряд. : І. П. Андрушко, О. В. Беглий; відп. ред. Н. Р. Малишева та Ю. С. Шемшученко. – Вид. 3-тє, перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.

3. Беглий О. В. Космічне право : конспект лекцій / Уклад. О. В. Беглий. – К. : НАУ, 2004. – 244 с.